

Bohdan Lepak

*Воскресне, встане Україна!
Тільки не тратьте, браття, віри,
Тільки не будьте маловіри...
Бо мусить, мусить побідити
Добро і правда на землі.*

Б. Лепкий

УДК 023
ББК 78.381.2
В 27

Підготувала: С. Т. Єрошенкова, завідувачка
науково-методичного відділу ТОУНБ

Редактор: О. М. Раскіна

Комп'ютерний набір: С. Т. Єрошенкова, завідувачка науково-
методичного відділу ТОУНБ

Комп'ютерна
верстка: В. І. Раківський, завідувач відділу
автоматизації та механізації бібліотечних
процесів ТОУНБ

Відповідальний
за випуск: В. І. Вітенко, директор ТОУНБ

В 27 Високе небо Богдана Лепкого : До 140-річчя від дня народж. Богдана Лепкого : метод.-бібліогр. поради / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. Т. Єрошенкова ; ред. О. М. Раскіна. — Т., 2012. — 20 с.

Методично-бібліографічні рекомендації розраховано на бібліотечних працівників ЦБС області. Видання також може бути корисним широкому колу користувачів.

УДК 023
ББК 78.381.2

Богдан Лепкий — одна з вершинних постатей в історії вітчизняного красного письменства. Він належав до прогресивного кола діячів української культури, гостро усвідомлював соціальні й національні проблеми рідного народу. Як поет, прозаїк, перекладач, літературознавець, публіцист і критик, педагог, збирач народної творчості та її популяризатор, він зробив вагомий внесок у розвиток усіх цих галузей української культури.

За кількістю написаного Богдан Лепкий поступається в українській літературі тільки Івану Франкові. Загалом його творча спадщина — понад 80 власних книг, а також переклади, літературознавчі розвідки, статті літературного та мистецького спрямування, рецензії, опубліковані в численних газетах, журналах, альманахах, календарях, збірниках; він — упорядник і видавець 62 томів творів української класики з дослідженнями, примітками, коментарями.

Творчість письменника протягом десятиліть займала одне з провідних місць у розвитку української літератури на західно-українських землях, поруч із творчістю Василя Стефаника, Ольги Кобилянської, Михайла Яцківа, Петра Карманського, Василя Пачовського, Осипа Турянського, Катрі Гриневичевої, багато в чому визначаючи її рівень.

Богдан Лепкий перекладав польською та німецькою мовами та видавав твори Тараса Шевченка, Івана Франка, Юрія Федьковича, Михайла Коцюбинського, робив переклади рідною мовою творів класиків світової літератури — Гейне, Гоголя, Конопніцької, Короленка, Лермонтова, Пушкіна, Шеллі.

Не можна обминути літературознавчих досліджень Богдана Лепкого. Мабуть, нема такої сторінки історії нашої літератури, яка опинилася б поза його увагою, починаючи від обрядових пісень українського фольклору та «Слова о полку Ігоревім» і закінчуючи творчістю його сучасників. Його перу належать: двотомний «Начерк історії української літератури» (1909, 1912), дослідження про І. Котляревського, Т. Шевченка, М. Шашкевича, Марка Вовчка, Ю. Федьковича, І. Франка. Цікавими є нариси та статті польською мовою про творчість М. Старицького, Л. Глібова, М. Рильського, П. Тичини, Є. Плужника, М. Драй-Хмари та інших. У 1941 році письменник видав короткий огляд української літератури «Наше письменство».

Як художник, Б. Лепкий залишив автопортрети, портрети дружини, дітей, сестри, А. Чайковського, І. Богуна та інших; ілюстрації до народних пісень, казок, творів Т. Шевченка та інших українських авторів. Він — автор спогадів про українських та польських художників, культурно-мистецьке життя в Галичині кінця ХІХ — початку ХХ ст.

Письменник багато років прожив на чужині, але ніколи не поривав із рідним краєм, усе життя проніс у своєму серці велику та ніжну любов до українського народу, його історії та культури.

Сучасник митця Павло Лисяк, оцінюючи доробок Богдана Лепкого, писав: «Богдан Лепкий — це людина, яка усе своє життя віддала беззастережній службі нашій національній ідеї, яка тому має для неї безсмертні заслуги, які вже перейшли до нашої історії і з її скрижалів ніколи вимазані не будуть. Власне творчій праці й заслугам таких наших передовиків, як Богдан Лепкий і йому подібних завдячуємо теперішній стан нашого національного розвитку, отже, форму і зміст сучасного українства».

Сьогодні українському письменникові Богдану Лепкому, після довгого й несправедливого замовчування, повернуто чесне ім'я, а українській літературі — його твори. Навіть znana по всіх усядах, де живуть українці, його пісня «Чуєш, брате мій», що постала з його вірша «Журавлі», публікувалася як народна, без імені автора.

Творчість Б. Лепкого тривала майже півстоліття, на яке припали складні та драматичні події й суспільно-політичні процеси, органічно вписана в процес розвитку української літератури від початку ХХ століття, що розгортався, з одного боку, під впливом традицій української класики під опікою І. Франка, а з другого — новітніх західноєвропейських літературних течій.

Для популяризації творчого доробку Богдана Лепкого та з нагоди 140-річчя від дня його народження в бібліотеках області рекомендуємо провести творчі заходи, зокрема вечори-портрети, літературно-музичні вечори, читацькі конференції, презентації. До кожної бібліотечної акції бажано оформити експозиційні стенди, книжкові виставки, які б розповідали про творчий шлях письменника. Підготовку та проведення заходів варто здійснювати

спільно з неурядовими організаціями, культурно-освітніми установами, товариствами, школами.

При підготовці заходів можна використати наступну тематику:

- «Він дбав про долю України»;
- «Високе небо Богдана Лепкого»;
- «Народні джерела світобачення Богдана Лепкого»;
- «Українська національна ідея в поетичній творчості Богдана Лепкого»;
- «Життя заради любові»;
- «Настроєний життям як скрипка»;
- «Богдан Лепкий — поет, прозаїк, учений»;
- «Літописець долі рідного народу»;
- «Богдан Лепкий в духовній історії України».

У дні святкування ювілею письменника пропонуємо підготувати розгорнуту книжково-ілюстративну виставку «Богдан Лепкий — письменник, учений, митець».

Епіграфом до виставки можна взяти слова Богдана Лепкого:

О краю мій! Свята руїно,
Новітня Троє в попеліх!
Перед тобою гну коліно
І кличу: боже в небесах,
За кров, за муки, за руїну
Верни, верни нам Україну!

Розділ I. Поетична планета Богдана Лепкого.

Розділ II. Літописець долі рідного народу.

Розділ III. Незгасна полум'яна зоря поета.

Кожен бібліотечний фахівець може та повинен бути популяризатором читання в колі друзів, родини, користувачів книгозбірні.

Серед читачів бібліотеки можна провести міні-опитування:

1. Які твори Богдана Лепкого Ви читали?
2. Які факти з історії України описує у своїх творах письменник?
3. Назвіть книги, які принесли автору найбільше визнання.
4. Які ще грані таланту Богдана Лепкого Ви знаєте?

Враховуючи великий інтерес української громадськості до нової, справедливої оцінки видатного політичного діяча української історії гетьмана Івана Мазепи, рекомендуємо провести читацьку конференцію за трилогією Б. Лепкого «Мазепа».

Орієнтовний план конференції:

1. Вступне слово ведучого.
2. Коротке повідомлення про життєвий і творчий шлях письменника.
3. Історія написання твору «Мазепа».
4. Пошуки Мазепою шляхів до самостійності Української держави.
5. Подвижницька робота гетьмана в царині культури.
6. Епоха Мазепи: яка вона?

Сучасні бібліотеки отримали можливість проводити заходи з використанням інтернет-технологій. Так можна організувати скайп-конференцію між публічними бібліотеками області й запропонувати наступні питання для обговорення:

- Стежками рідного краю Богдана Лепкого.
- Лірична творчість Богдана Лепкого.
- Художній талант Богдана Лепкого.
- Історичні мотиви у творчості Богдана Лепкого.
- Ушанування пам'яті Богдана Лепкого.

Театр поезії за творчістю Богдана Лепкого

Ведуча. Осінь... Золота пора. Скільки таємничого, сумного несе вона з собою! Перед тим, як природа перейде в свій чорно-білий стан, вона одягає дерева в таке різнобарв'я! Ліс палає золотими, багряними, червоними кольорами. Недарма про цю пору чимало написано віршів, пісень, оповідань, і, мабуть, немає такого пейзажиста, який би не оспівував на полотні осінь.

(Пісня про осінь. Слова і музика В. Залізного «Золотиста осінь».)

Ведучий. Кожна пора року знаходить свій відбиток у людській душі, і кожний сприймає її по-своєму. Так у Пушкіна, згадаймо Болдинську осінь, — ця пора року завжди викликала приплив творчих сил. Це була його улюблена пора.

Ведуча. А ось послухайте вірш «Останній птах в вирій летить».

Читець.

Останній птах в вирій летить,
Остання квітка в'яне,
Листками вітер шелестить,
Немов говорить: цить, ах, цить!
Тепер спокій настане.
Що процвітало навесні,
Гарячим літом спіло,
Шукало прожитку собі, —
Те восени у боротьбі
Із смертю змарніло.
З краси й приман обдертий цвіт
Конає на болоні...
Такий-то вже цей божий світ!
На все, що лиш дійде до літ,
Смерть покладе долоні.

Ведучий. Шановні друзі! Вірш «Останній птах у вирій летить» належить Богдану Сильвестровичу Лепкому. Ми зібрались сьогодні, щоб поринути у світ поезії, поезії, яка так довго була нам невідомою, зібрались, аби віддати шану людині, чие ім'я повернулося на Україну. А наш театр поезії відбудеться в одній із кав'ярень. Сюди мають завітати сам Богдан Лепкий, студенти, друзі по перу, учасники літературної групи «Молода Муза».

Ведуча. Тож загляньмо до кав'ярні. Тут затишно, грає приємна музика, смачно пахне кавою.

Ведучий. Десятиліттями з'являються у розвесняненому небі журавлі і тануть в осінньому. А з ними й журлива мелодія «Чуєш, брате мій». Знамениті «Журавлі» Б. Лепкого — один із найтрагічніших ліричних віршів, навіяний мотивами осені, вірш, де власне стирається грань між життям і смертю. Ця драматично-поетична мініатюра, озвучена 1915 р. братом Богдана Лепкого, не вмовкає в нашому народі, живе як народна пісня. Як багато умістилося в кілька строф про осінній відліт журавлів, яка гама переживань, настроїв! І не дивно, що такими журавлями бачили галичани, що покидали Батьківщину в неясній надії на кращу долю за океаном, і «стрільці січовії, що йшли боронити рідну землю від ворогів», і кожна людина, проводжаючи ключі журавлині у вирій, теж мимоволі прощається — з весною і літом, з молодістю, з життям.

(Виконується пісня.)

Журавлі

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.
Кличуть: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.
Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх хмарах
Слід по журавлях.

Ведуча. Відлітали у вирій журавлі... Відлітали, щоб більше не повернутися. Безмірна туга та печаль розносились по світу від того журавлиного плачу. І, здається, цьому безконечному, вічному пташиному лету не буде кінця. А серце зранене щемить, тужить, скочується пекуча сльоза скорботи у роз'ятрене тіло матері України. Хто ж ті журавлі, що не дочекались весни на Батьківщині і у вирію залишились так довго. Це — наша українська гордість, наша духовність. Це інтелігенція, яка розкидана по Чехіях, Америках, Бразиліях...

Читець.

Розривалося серце моє

Розривалося серце моє,
Як прощавсь я з тобою, мій краю!
Розривалося серце моє
На куски. І бігме, що не знаю,
Чи на світі що гіршого є,
Як туга за тобою, мій краю!

Чи на світі що гіршого є
Понад біль, коли тріскають струни,
Ті, що серце в'язали твоє
Від дитини малої до труни
З всім, що рідне, кохане, своє.
Чи на світі що гіршого є,
Коли рвуться сердечні струни?..

Ведучий. Тонкий і ніжний лірик, поезія якого увібрала красу та силу народної пісні, радість і біль, звитягу і муку рідної землі. Доля щедро обдарувала Б. Лепкого. Він не змарнував свого таланту, говорячи словами І. Франка:

...все, що мав
Він віддав для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився за неї.

(«Мойсей»)

Ідея ця — ідея суверенності України.

Ведуча. Із Кракова Б. Лепкий часто приїжджав до Львова, аби «нагріти душу, заморожену чужиною». Тут він брав участь у роботі літературної групи «Молода муза».

Читець (П. Карманський). Я — Петро Карманський, побратим Богдана Лепкого. Ні одне важливе свято не обійшлося без його власних творів. Струнка, гарна й повна постава, милий, м'який, ліричний голос — усе це зробило Б. Лепкого найбільш популярною постаттю на галицькому просторі. Його ім'я було не менш популярним за ім'я І. Франка.

Читець. Заждіть хвилинку.

(Відчиняються двері, заходить стрункий чоловік із білим високим чолом.)

Та це ж Богдан Лепкий.

Читець (Б. Лепкий). Я був лише одною струною на тій багатострунній арфі, що зветься українською літературою. А коли моя струна, як ви кажете, добула з себе не одну гарну ноту, так це тому, що дзвеніла вона гідно й гармонійно зі своїми товаришами. Усі ми, я і мої покійні та живі ще товариші пера, настроєні були на акорд визвольної ідеї, акорд праці для здійснення наших народних ідеалів, акорд віри, що наша справедлива справа не пропаде, а вийде переможцем.

Читець (П. Карманський). Богдане, а який твій перший спомин?

Читець (Б. Лепкий). Перший спомин... Який мій перший спомин! Лани Подільські, широкі, хвилясті і шумні, як море і як гори сумні, синіми волошками закосичені, багряними маками, ніби краплями крові, покроплені — допоможіть мені! Поможіть пам'яті моїй, колись

такій бистрій та крепкій, а нині негодою знесилений. Я ваш! Бережани — місто моїх дитячих і хлоп'ячих літ, найкраще для мене місто в світі.

Читець.

Уривок з оповідання «Цвіт щастя»

Дитиною малою він не раз чув, як люди говорили: «Щастя».

— Що таке щастя? — питався мами, цікаво зазираючи в її очі.

— Щастя, дитинко, це доля.

— А що таке доля?

— Доля, доля... то такий цвіт, що його тяжко знайти.

— А гарний він?

— Дуже. Як дивитися на нього, то на серці стає весело.

— Мамо, я хочу того цвіту. Скажіть, де він росте? Піду й принесу його; для вас і для себе.

Мати всміхнулася:

— Тепер тобі і без нього добре, а як виростеш і набереш сил, тоді... — й не докінчила.

Ні, я не хочу тоді, хочу тепер. Скажіть, де він?

(Читці читають поезію «Доля».)

Доля

В осінню довгу ніч безсонну,
Як вітер заводив від поля
Розпуки пісню невгомону,
Прийшла до мене моя доля.

Бліда була. Та на горді лиця
Горіли дивною красою
В очах, мов сон, що раз присниться
Й лишає тугу за собою.

Вдивилась в мене і сказала
Тим шепотом, що гірший грому:
«Тебе я здавна в тямці мала
І не віддам тебе нікому.

Ось п'ятий хрест кладу на тебе,
Ще тяжчий тих, що ніс донині.
Бери його! Забудь про себе,
Забудь про вчора і про нині.

Іди вперед, куди веліло
Іти предвічне провидіння,
А як посиплеться каміння,
То кривду ту прости всеціло.

Самотній йтимеш. За тобою,
Мов тінь, поволічеться туга:
Це твоя сила і потуга,
Це одинока поміч в бою.

Нічого більш не сподівайся,
Ні дяки людської, ні щастя.
Прібуй же, сину! Чей, удасться...
З дороги ж, чуєш, не вертайся!

А станеш там, де шлях кінчиться,
Де гинуть в мряці одиниці,
Життя турботи і марниці, —
Нехай тобі добро присниться.

Добро велике, безконечне,
Якась загальна вільна воля,
І хліб смачний із свого поля,
Й братання щире та сердечне,

Нехай тобі в очах засяють
Незнаних зір нові світила,
Щоби не була в тьмі могила,
Де твої кості тліти мають!»

Сказала ці слова тривожні
Тим голосом, що гірший грому,
І відійшла від мого дому
В світи безвісні, бездорожні.

Читець.

Жмут споминів Романа Купчинського

Пам'ятаю, малим хлопчиною, читав я якісь вірші Б. Лепкого.
«Хто він такий», — питав я мами.

— То син отця Лепкого з Жукова. Як ми були в Розгадові, то Лепкі
були наші дуже близькі сусіди.

— А де він тепер?

— В Кракові, професором гімназії.

У Львові був великий концерт, у Спортивній Палаті, на вулиці Зеленій. Тоді я вперше побачив Б. Лепкого. Він декламував свій вірш у честь Шевченка:

Благословенна най буде година,
І тая хата, і село,
Що Україні принесло
З великих найбільшого сина.
Благословенна!

Зробив на мене величезне враження не тільки своїм віршем, але й своєю появою, високий, стрункий, з чорно-різьбленим чолом. Його голос м'який, звучний, мав щось сердечно-теплого в своїй красі.

Для мене це був вимріяний поет. Під час переїзду його через Львів я познайомився з ним особисто. Що за приємність була говорити з ним, бути в його товаристві. Ми довго з ним розмовляли на різні теми, переважно літературні, а найбільше про поезію.

Ведучий. Б. Лепкий — передусім поет-лірик. Його збірки поезій визначаються вибачливою, викінченою формою, прекрасними описами природи, ніжністю й чуттям. Основні мотиви лірики Лепкого — це природа, кохання, розлука, спогади з власного минулого.

Лепкий вельми любив осінь і змалював її в найкращих фарбах. Осінь для нього була порою споминів і туги за рідним краєм.

Читець.

Осінь
(Із циклу)

I

Люблю осінній смерк, рожево-блідий,
Тихомовні вечірні години.
Наче лік цілющий, пливе до грудей
Забуття про зло і погань днини.
Промінь сонця останній під ноги паде,
Птахи мовкнуть, і цвіти сіріють,
Все, що зле і гидке, і забуття відійде,
А що гарне — переміниться в мрію.

II

В городі ще рожа остання цвіте,
Але в'яло якось і не пахне.

І на деревах листя зробилось не те,
Не зелене, а ніби якесь золоте,
Та що з золота? Глянь — воно чахне!
Пізня осінь... Зима, милий друже, іде,
Сивий волос, достойність стареча.
Може, шану і славу стрінеш де-не-де,
Та що з того! Це сонце осіннє, бліде,
Ближча серцю біда молодеча.

III

Що ж робити!. Бува,
Що й взимі громова
Загуде завірюха над світом,
Тож бажаю тобі,
Щоб ти був і взимі
Молодим, як весною і літом.

Читець.

З осінніх думок

Пожовклі стерні на полях,
І гине слід по журавлях
Ген-ген вдалечині,
Капличка в тіні трьох беріз,
Скрут — і з гори скотився віз
В село, в ярку, на дні.
Ярок глибокий, весь в садах,
Село не спить, бо по хатах
Ще блимають огні.
Вйо, коні, вйо! Ось вже наш пліт,
Хтось вибіг з хати до воріт,
І хтось стоїть в вікні.
Спинився віз. Нараз — в очах
Погасло світло по хатах,
З села нема сліду...
Кругом імла, а в тій імлі
Летять ключами журавлі,
І... я іду, іду...

Читець.

Пригадалася осінь торішня,
Жовтим листом осипаний тин,
І прийшла ти до мене, як пісня,
З піднебесних безгрішних вершин.
І прийшла ти до мене, як пісня,
Що співає без звуків, без слів...
Пригадалася осінь торішня,
І повіяв вітрець від верхів...

Ведуча. Осінь... Пізня... Оповита смутком і журою. Що ж? Годі літу вічно тривати. Але й осінь має цінні хвилини. Тоді останні квіти всміхаються до сонця, вітер шумить, нагадує весну, а понад стернями сухими снується павутиння. Кажем, павучки його прядуть? Куди? Це невидна пряжа сидить у хмарах і пряде тонку пряжу літу на смертельну сорочку. Так якось невідома сила снує нитки споминів з літ давноминулих. Осінь... Пізня... Оповита смутком і журою.

(Читці читають вірші Б. Лепкого.)

Бачиш?

Бачиш, як листя паде?
Осінь іде.
Чуєш той шелест і шум?
Смертельний сум.
З півночі вітер летить,
квіти в'ялить;
Голови хилять до землі,
плачуть в імлі.
Плачуть, що сонця нема,
що йде зима.
Плачуть, а листя паде, —
осінь іде.

Прийде вона і на нас —
всьому свій час.

Листками вітер котить

Листками вітер котить
І кидає в болото;

Стежками попід гаєм
Бездомний сум блукає.
Обходить перелогі,
Рахує панські стоги,
Обходить хлопські ниви
І плаче, нещасливий.
Там лан — як полонина,
Там стерні — як щетина,
Там скирти — наче вежі,
А тут лиш межі-межі.
Там збіжжя — гей те злото,
А тут саме болото,
І кров, і поту ріки —
І так навіки-віки!
Високо понад гаєм
Буйний орел літає,
Голодний зайчик скаче —
Над полем смуток плаче.

Останній птах в вирій летить

Останній птах в вирій летить,
Остання квітка в'яне,
Листками вітер шелестить,
Немов говорить: цить, ах, цить!
Тепер спокій настане.
Що процвітало навесні,
Гарячим літом спіло,
Шукало прожитку собі, —
Те восени у боротьбі
Із смертю змарніло.
З краси й приман обдертий цвіт
Конає на болоні...
Такий-то вже цей божий світ!
На все, що лиш дійде до літ,
Смерть покладе долоні.

Листки падуть

Листки падуть; падуть зів'ялі, зжовклі
І з шелестом кладуться під ногами.

Якісь пісні, давно-давно замовклі,
Мов привиди, снуються над полями.

Якісь квітки, бліді і недоцвілі,
З-між бур'янів обличчя вихиляють,
Чийсь слова, забуті, але милі,
Над головою раз у раз літають.

Хто їх казав? Коли і іде?.. Весною
Шептали їх уста, нев'ялі рожі.
Невже ж оці слова підуть за мною
По життєвім тернистім роздорожжі?

Невже ж вони літатимуть світами,
Слідів своїх пильнуючи безпечно?..
Нехай летять, най срібними нитками.
Як павутиння, в'ються безконечно.

Коли в саді

Коли в саді листок останній зжовкне
І цвіт останній у городі зв'яне,
Коли остання пісня в полі змовкне
І осінь пізня і глуха настане —
Тоді згадаєм все, що було миле
І від життя сховалось до могили,
Тоді згадаєм тії первоквіти,
Що так несміло весну зустрічали,
А ми в саду, як ті невинні діти,
Весело граючись, квітки зривали
І в білу вазу клали їх, як в трумно...
Тоді згадаєм — і буде сумно.

Тоді згадаємо кождіське слово,
Що з серця вийшло і в грязюку впало,
І хоч цвіло і пахло так чудово,
І хоч коханням, як рососою, сяло, —
Ми попри нього перейшли байдужно,
Тоді згадаєм — і буде нам тужно.

Ведуча. Протягом майже тридцяти років між Б. Лепким і В. Гнатюком тривали дружні й творчі зв'язки, про що засвідчують

факти, в тому числі і їх листування, яке зберігається в різних архівних сховищах та поза її межами.

Ведуча. Дім Кульчицьких у Перемишлі був одним із найактивніших осередків культурного життя початку ХХ століття. Сюди приходили В. Стефаник, В. Гнатюк, Б. Лепкий, М. Вороний. Богдан Лепкий часто бував у домі сестер Кульчицьких, був добре знайомий із малюнками художниці. Думається, що Б. Лепкого та О. Кульчицьку об'єднували спільні погляди на питання розвитку нашої культури і мистецтва.

Ведучий (Р. Купчинський):

В бережанській тихій стороні стояла на горбі хата. Поросла мохом стріха, накрила крилами малі, низькі кімнати, стерегла її від злого. А в тих кімнатах — образи святих під рушниками, а образи предків споминами прибрані. А на полицях — книжок, книжок...

І як тільки бувало за горами гасне, як небесна ватра, сонце ясне — засвічувалась у хаті лампа. Сім'я сідала довкола стола батько з книжкою, мати з шитвом, а синьооким, високочолим юнак з білими листками паперу. Тиша ставала під вікнами на сторожі, спокій килимом стелився по кімнаті.

Схиляв юнак чоло в задумі,
Гей, ріко! Однакі наші шуми:
В тобі хвилі грають, в мене думи...

Ведуча. В бережанській тихій стороні немає вже на горбі старої хати. І синьоокого, високочолого юнака вже нема. Пішов широким, гомінким шляхом у далекий світ. Відень, Берлін, Краків... Пішов між чужих людей, у великі їхні доми. Але в оці своїм поніс блакить рідного неба, а в серці велику, ніжну, все свіжу любов до народу. Від дитини жив серед нього із ним, а до грабової дошки поклявся жити для усього.

Колисав мою колиску
Крик неволеного люду
І — так в серце вколисався,
Що до смерті не забуду.

На Раковецькому кладовищі в Кракові — тихий закуток. А в тому закутку стоїть мовчазна могила. Коло неї струнчиться чужа смерека, схиляється над нею чужа береза. Тільки час від часу налітає туди

вітер зі сходу. Тоді і смерека, і береза грають на своїх струнах мелодії далекої бережанської тихої сторони...

Час від часу летять високо, в синяві чужого неба-ключі журавлів. Тягнуть із рідного сходу, понад мовчазну могилу на Раковецькому кладовищі:

Чути Кру! Кру! Кру! Кру! В чужині умру.

Кругом чужа чужениця: Краків, кладовище, небо, дерева. Тільки вітер, журавлі та довічна пам'ять рідні.

Ведучий. Починав Богдан Лепкий у кінці XIX столітті під опікою Івана Яковича Франка, а в надвечірню годину його привітав Богдан-Ігор Антонич віршем, що закінчується:

Похилився поет над минулим,
Доторкнувся до споминів струн.
Аж раптово над ним промайнуло
Старосвітське: «Не весь я умру».

Ці слова можна повторити й сьогодні, коли творчість Б. Лепкого знову з нами, коли письменнику повернуто його чесне ім'я.

Радзих Світлана

(Із книги «Слова у вишиваних сорочках» / С. Радзих, Г. Зленко).

Список використаних джерел:

Лепкий, Б. Журавлі : зб. пісень / Б. Лепкий ; зібрав та упоряд. В. Подуфалий. — Т. : Збруч, 1999. — 91 с.

Лепкий, Б. Заспів ; Моя душа, як струна тая ; Наші гори ; Журавлі ; Бачиш? ; Буря ; Отак і молодість минеться ; Все, що тільки я чув ; Василеві Стефаникові ; Мої пісні : вірші / Б. Лепкий // Українське слово : в 3 т. — К., 1994. — Т. 1. — С. 250—255.

Лепкий, Б. Крутіж : іст. повісті / Б. Лепкий. — К. : Веселка, 1992. — 390 с. — (Золоті ворота).

Лепкий, Б. Мазепа : іст. повісті : у 3 т. / Б. Лепкий. — Л. : Червона калина, 1991. — (Іст. б-ка «Дзвона»).

1 : Мотря : у 2 ч. — 389 с.

2 : Не вбивай. Батурин. — 488 с.

3 : Полтава. — 408 с.

Лепкий, Б. Під Великдень: поезія / Б. Лепкий. — Т., 1993. — 42 с.

Лепкий, Б. Поезії / Б. Лепкий. — К. : Рад. письменник, 1990. — 383 с.

Лепкий, Б. С. Твори : у 2 т. / Б. С. Лепкий. — К. : Дніпро, 1991.

Т. 1 : Поезія. Оповідання і нариси. Історичні повісті. — 862 с.

Т. 2 : Повість, спогади, виступи. — 720 с.

* * *

Про відзначення 140-річчя з дня народження Богдана Лепкого : постанова Верховної Ради України від 22 берез. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 61 (4 квіт.). — С. 4.

* * *

Астаф'єв, О. Богдан Лепкий: хай святиться ім'я Мазепи / О. Астаф'єв // Вітчизна. — 2002. — № 11/12. — С. 129—130.

Білик, Н. Повість Богдана Лепкого «Сотниківна» : іст.-культурол. аспект / Н. Білик // Тернопіль. — 2010. — № 1. — С. 99—109.

Білик, Н. Українська національна ідея в поетичній творчості Богдана Лепкого / Н. Білик // Слово і час. — 2006. — № 9. — С. 45—50.

Васенко, І. Тема Шевченка у творчості Богдана Лепкого / І. Васенко // Дивослово. — 2002. — № 11. — С. 68—69.

Дудар, І. Народні джерела світобачення Богдана Лепкого / І. Дудар // Дивослово. — 2005. — № 1. — С. 52—55.

Качкан, В. А. Із шевченкіани Богдана Лепкого / В. А. Качкан // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. — К, 2004. — Т. 2. — С. 261—268.

Криштопа, М. Богдан Лепкий: життя заради любові / М. Криштопа // Пенсія. — 2009. — № 9. — С. 30—31 : фотогр.

Ліберний, О. Великий син золотого Поділля : з нагоди 15-річчя з часу заснування єдиного в Україні Бережан. музею письменника, науковця, художника Богдана Лепкого у ньому відбулися громад. читання / О. Ліберний // Свобода. — 2010. — 10 верес. — С. 6 : фотогр. — (Лепківські читання).

Михайліна, Т. Він дбав про долю України / Т. Михайліна // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. — 2006. — № 1. — С. 40—46.

Погребенник, В. Художній світ негромадської лірики Богдана Лепкого / В. Погребенник // Українська література в загально-освітній школі. — 2008. — № 7/8. — С. 10.

Стрілець, Н. Доля дітей Богдана та Олександри Лепких / Н. Стрілець // Матеріали науково-краєзнавчої конференції «Музеєзнавство і сучасність» : (до 95-річчя Тернопільського обласного краєзнавчого музею) / Терноп. обл. краєзн. музей ; [уклад. С. Костюк]. — Т. : Меркьюрі-Тернопіль, 2008. — Вип. 4, ч. 1. — С. 74—80.

Тремба, Т. Богданові Лепкому — 135 : (із літопису святкувань) / Т. Тремба // Жайвір. — 2007. — № 1 (груд.). — С. 3.

Юкало, В. Музей Богдана Лепкого у Бережанах на Тернопіллі / В. Юкало // Дивослово. — 2007. — № 7. — С. 58—61.

Якель, Р. Богдан Лепкий: життя в підвалах ратуші : єдиний в Україні музей відомого поета, прозаїка, науковця, перекладача, маляра і громадського діяча Б. Лепкого в Бережанах / Р. Якель // Дзеркало тижня. — 2011. — 19 лют. — С. 10 : фотогр.

Підписано до друку 06.10.2012. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook. Друк офсетний. 1,16 ум. др. арк., 0,67 обл.-вид. арк.

Наклад 35 примірників

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека
б-р Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46000. Тел. (0352) 52-52-64 www.library.te.ua